

Sami Suodenjoki

Abstrakti

Harvainvallan pönkittäjä? Työväestö ja valtuustojen perustaminen maalaiskunnissa 1865–1917

Tarkastelen esitelmässäni kunnanvaltuustojen perustamista ja sitä koskevaa keskustelua Suomen maalaiskunnissa ennen marraskuuta 1917, jolloin säädettiin uusi maalaiskuntien kunnallislaki. Tämä laki teki valtuustojen perustamisesta pakollista myös maalaiskunnissa ja toi samalla käyttöön yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden kunnallisvaaleissa. Vähintään 150 maalaiskuntaa oli kuitenkin perustanut kunnanvaltuuston omatoimisesti jo ennen uuden kunnallislain säätämistä, ja monin paikoin valtuuston perustamisesta käytyyn debattiin liittyi kiivas kamppailu kansanvaltaisuuden lisäämisestä paikallisessa päätöksenteossa. Etenkin työväenliikkeen kannattajat suhtautuivat valtuustojen mukanaan tuomaan edustuksellisuuteen yleensä kielteisesti. He uskoivat, että niin kauan kuin kunnallisvaalien äänioikeus oli rajattu ja porrastettu maksettujen kunnallisverojen määrän mukaan, kuntalaisten suoraan vallankäyttöön perustuva vanha kuntakokousjärjestelmä takasi työväestölle paremmat vaikutusmahdollisuudet kuin valtuustojärjestelmä. Työväenliikkeen suhteessa valtuustoihin oli kuitenkin suurta paikallista vaihtelua. Tähän vaikuttivat havainnot siitä, että monissa kunnissa valtuustoihin pääsi alusta saakka työväen edustajia, joiden välityksellä työväenliike integroitui entistä paremmin mukaan kunnalliseen päätöksentekoon. Esitelmässäni etsin vastauksia siihen, millä tavoin, jos millään, valtuustojärjestelmän käyttöönotto oikeastaan edisti paikallisdemokratiaa ennen kumousvuosia 1917 ja 1918 ja miten se vaikutti työväestön poliittisiin vaikutusmahdollisuuksiin. Aineistonani hyödynnän digitoituja sanomalehtiä, ennen muuta lehtien julkaisemia maaseutukirjeitä, ja kunnalliselinten pöytäkirjoja.